

Otázka: Pedagogika 17., 18. a 19. století

Předmět: Pedagogika

Přidal(a): Barbora Horvatová

Pedagogika 17., 18. a 19. století

- výchovné cíle tohoto období
- nejnámější osobnosti pedagogiky tohoto období

17. a 18. století

- V průběhu 17. a 18. století prochází Evropa hlubokými proměnami.
- V několika revolučních vlnách se postupně mění hospodářství, sociální struktura i kultura
- Velká francouzská revoluce (1789) je signálem k revolučnímu hnutí, které postupně projde celou Evropou. Demokratický ideál se stává podstatným znakem nové kultury i nové koncepce výchovy.

John Locke (1632-1704)

- filosof, liberální politik, pedagog

- absolvent oxfordské univerzity, později na ní učil rétoriku
- byl také soukromí vychovatel
- nelíbil se mu způsob jak byl vychován, a tak se snažil řídit podle sebe
- věnoval se především výchově chlapců z vyšší společenské vrstvy
- na sklonu života se začal zabývat výchovou chudých dětí ® doporučil zřizovat školy pro chudé, kde se naučí pracovat a nebudou muset žebrať
- byl zastáncem výchovy mravní, tělesné a rozumové

Těžiště výchovy = zdravý duch ve zdravém těle (hygiena, otužování, střídmost, vhodný oděv)

- tělesná výchova - správná životospráva, důležité je střídání odpočinku a práce
- mravní výchova - důležitá je kázeň, disciplína a sebeovládání
- rozumová výchova - vyšší vzdělání nepovažuje za důležité

Hlavní dílo: **Myšlenky o výchově (1693)**

- cílem bylo vychovat člověka, který je schopen svobodně a samostatně jednat a jehož bude charakterizovat :
- CNOT - určitý způsob chování, aby byl ctěn a milován jinými a snesitelný sám sobě
- MOUDROST - obratně a prozíravě vést své záležitosti ve světě, spravovat svůj majetek
- DOBRÝ MRAV - nesmýšlet příliš nízce o druhých lidech ani o sobě
- VĚDOMOSTI

René Descartes (1592-1650)

- Filozof, fyzik, matematik
- kritizoval dosavadní vzdělání

- věci máme považovat za pravdivé tehdy, až se o nich sami přesvědčíme

Dílo: Rozprava o metodě, jak správně vést svůj rozum a hledati pravdu ve vědách

Jeho čtyři základní pravidla:

1. přijímat jen to, co se mi samo představuje tak jasně a zřetelně, že o tom nemohu pochybovat
2. každý problém rozdělit na co nejjednodušší části, které lze bezpečně poznat
3. postupovat od jednoduchého ke složitějšímu v pořadí
4. sestavit úplné seznamy a obecné přehledy, aby bylo jisté, že jsme na nic nezapomněli

Fénelon (1656-1715)

- usilovat o prohloubení výchovy dívek

Dílo: Pojednání o výchově dívek

- zde požaduje právo žen na vzdělání a odmítá klášterní výchovu.

- vzdělávání radostnou formou, bez trestů

Jean Jacques Rousseau (1712-1778)

- kritizuje vymoženosti, výsledky osvícenství

- vychováván dědečkem, do školy nechodil (samouk)

Rozdělení věku dítěte:

- Od narození do 2 let - začíná mluvit, chodit (tělesná výchova)
- Od 2 do 12 let - nedoporučuje tělesné tresty (smyslová výchova)
- Od 12 do 15 let - vlastní výchova (rozumová výchova)
- Od 15 do 21 let - (mravní výchova)
- Výchova ženy - je odlišná od výchovy muže (výchova tělesná a mravní)

- **kapitola Žofie** -> žena musí být důstojná partnerka muže, musí být schopna se o něj postarat.

- žena by měla být „ozdobou“ muže

Hlavní dílo: Emil čili o výchově (1762)

- přirozená a svobodná výchova

- Emil byl vychováván na venkově, v přírodě, aby se cnost neseťkala se společností

Odmítá cílené vyučování:

odmítá prostředky - které byly nápomocny ve výchově. Potřeba učit se psát a číst přijde přirozeně (dopis od dědečka) dítě se potom učí nesmírně rychle

přeceňování přirozenosti - reakce na osvícenskou myšlenku

odmítá tresty - dítě si neuvědomuje své chyby (chápe to až 12-15 let)

Princip přirozených následků:

- učí se v přírodě tím, že vidí, co se v ní děje
- vychovatel jemně navozuje výchovné situace (dítě je nemá postřehnout)
- dítě nemá číst knihy = osvojovali by si cizí myšlenky

Pedagogika 19. století

- Evropa - velké ekonomické, sociální a politické proměny
- Rozvoj podnikání, průmyslu a obchodu
- Rozvíjí se síť školských i mimo školských výchovně vzdělávacích zařízení

Cíl výchovy - kalokagathia, ideál krásy a dobra. Pokus o výchovu tělesnou, rozumovou, mravní a estetickou.

Johann Heinrich Pestolozzi (1746-1827)

- budoval výchovné domy pro opuštěné děti
- zřídil učitelský institut Yverton
- vytvořil metodiku elementární výuky, klade důraz na rozvoj žakových schopností a jeho myšlení
- věnoval pozornost elementárnímu vyučování = základ tvoří slovo, číslo, tvar

Johann Friedrich Herbart (1776-1841)

- Filozof, psycholog, pedagog
- obohatil výchovnou praxi, především středoškolskou

Výchovné cíle:

- a) nezbytné = cíle, které jsou zaměřeny na osobnost člověka, jeho charakter, aktivnost, zájmy
- b) možné = vztahují se k určité profesi

Proces výchovy:

- a) vedení = regulace chování jedince
- b) vyučování = rozvoj mnohostranných zájmů
- c) mravní výchova = vštěpování etických norem

Lev Nikolajevič Tolstoj (1828-1910)

- teoretik a realizátor ideje „volné školy“ (koncepte bez učebních plánů a osnov, volnost žáka, bez napomínání a trestů)

Herbert Spencer (1820-1903)

- kritizuje osvojování nepotřebných vědomostí, které poznatky jsou pro člověka nejpotřebnější
- **cíl výchovy** = příprava k životu
- v rozumové výchově zdůrazňuje jednotu žákova rozumového a tělesného rozvoje a

respektování jeho přirozeností (věkových a individuálních zvláštností)

7 dílčích didaktických principů:

- od jednoduchého ke složitému
- od neurčitého k určitému
- od konkrétního k abstraktnímu
- postupovat ve shodě s historickou výchovou lidstva
- vycházet ze zkušeností
- podporovat maximálně soběstačnost
- učení má být radostné

John Dewey (1859-1950)

- představitel pragmatické pedagogiky
- cílem je příprava na život
- napsal spis: „Škola a společnost“
- vytvořil se svými žáky nový vyučovací systém tzv. projektové vyučování

Projekt probíhá ve 3 fázích:

- žáci pracují v dílně, v laboratoři, na školním pozemku, v kuchyni, apod.
- V pracovním procesu narážejí na obtíže o jejich překonávání se musí poučit (knihovny, školní muzea)

- na základě teoretického poučení pak praktický úkol dokončí